

N:o 192.

Af herr **Kvarnzelius**, *om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens frigörande från ekonomiskt beroende af från rusdryckshandteringen härflytande medel.*

Vid 1908 års riksdag framlades af undertecknad en motion (n:o 159), hvori 75 af Andra Kammarens ledamöter instämde, med hemställan,

»att Riksdagen måtte besluta i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte genom en kommitté, bestående af för frågans lösning i angifven riktning intresserade personer, låta verkställa en allsidig utredning rörande lämpligaste sättet för ett statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens fullständiga frigörande från deras ekonomiska beroende af från rusdryckshandteringen härflytande medel, samt för Riksdagen framlägga resultatet af denna utredning, med de förslag, hvartill samma utredning kan föranleda».

Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 2 hemställde i anledning af motionen enhälligt,

»att Andra Kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, det Kungl. Maj:t måtte genom en kommitté låta verkställa en allsidig utredning rörande statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens frigörande från deras ekonomiska beroende af från rusdryckshandteringen härflytande medel samt för Riksdagen framlägga resultatet af denna utredning med de förslag, hvartill samma utredning kan föranleda».

Denna utskottets hemställan blef af kammaren enhälligt bifallen.

Beslutet, som jämlikt 63 § riksdagsordningen genom protokollsutdrag delgafs Första Kammaren, vann emellertid icke denna kammares bifall och föranledde sålunda icke till någon Riksdagens åtgärd.

Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 2, som hade att yttra sig öfver Andra Kammarens beslut, ställde sig i sitt utlåtande (n:o 13) betydligt välvilligare till det föreliggande spørsmålet än samma kammares tillfälliga utskott vid 1907 års riksdag.

Utgående från att dessa skattekällor icke inom en beräknelig framtid kunna komma att alldeles upphöra, ansåg utskottet det icke vara behöfligt eller ens af intresse att utreda sättet för statens, landstingens och hushållningssällskapens frigörande från *deras* ekonomiska beroende af från rusdryckshandteringen härflytande medel, men fann det däremot önskvärdt, att en undersökning rörande *kommunernas* frigörande från beroendet af ifrågavarande inkomster företages.

På grund häraf hemställde utskottet,

»att Första Kammaren ville så till vida biträda Andra Kammarens beslut i frågan, att Riksdagen skulle i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta på lämpligaste sätt verkställa en allsidig utredning rörande *kommunernas* frigörande i större eller mindre omfattning från deras ekonomiska beroende af från rusdryckshandteringen härflytande medel, samt för Riksdagen framlägga resultatet af denna utredning jämte de förslag, hvartill densamma möjligen kan föranleda».

Denna utskottets hemställan blef emellertid af Första Kammaren afslagen med 87 röster mot 27.

Ehuru utgången i Första Kammaren icke kan vara ägnad att ingifva stora förhoppningar för framgång åt saken, hälst då åtskilliga anföranden under diskussionen synas visa, att många där knappast rätt fattat innebörden af hvad som ifrågasattes, så anser jag mig likväl än en gång böra påkalla Riksdagens pröfning af den, enligt min uppfattning, icke blott för nykterhetsrörelsen utan för hela vårt land betydelsefulla frågan. Och har jag beträffande själfva hufvudfrågan härvid intet att foga till den motivering, hvarpå min motion vid 1908 års riksdag grundades, samt hvad Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 2 däröfver anför.

I anslutning till Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande och framställning har i år i samma kammare framburits en motion,

hvari påyrkas »utredning rörande de skatte- och inkomstkällor, som må kunna användas af kommun, hvars inkomster minskats på grund af användande af s. k. lokalt veto». Så vidt jag kan bedöma denna sak, skulle en sådan utredning rörande enbart kommunerna bli mindre tillfredsställande för bedömande af den stora ekonomiska frågan i hela dess vidd. Ty det måste ju förutsättas, att kommunernas finanser också ställa sig beroende af de ekonomiska förhållandena för staten själf och öfriga samhällsorgan, hvilka nu till större eller mindre del bero af rusdrycksinkomsterna. Särskildt torde väl staten få träda stödjande emellan på ett eller annat sätt i ekonomiskt afseende åt de kommuner, främst städer, hvilka afhända sig rusdrycksinkomsterna, därest dessa i fortsättningen skola bestrida kostnaderna för vissa statsuppgifter såsom rätts-, polis- och uppboordsväsen, och där dessa för sina allmänna utgifters bestridande äro särskildt beroende af inkomsterna från rusdryckshandeln. Statens ekonomi blir således härvid i dubbel måtto beroende af kommunernas ställning till rusdryckshandlingen och dennas däraf våldade fortsättning eller återgång. I samma mån berör frågan äfven landstingen och hushållningssällskapen.

Härtill vill jag slutligen gentemot Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande göra ett par erinringar. Under de senare åren ha nykterhetssträfvandena på här berörda område börjat omfattas med allt starkare intresse i hela landet. Här af är det klart, att äfven om det lokala vetot ej skulle komma att i sin fulla utsträckning tillämpas, åtskilliga kommuner snart torde komma att bli beroende af statens medverkan för sitt frigörande från rusdryckshandeln. Därmed skall också helt visst krafvet på förbudsåtgärder från statens sida allt mer och mer komma att göra sig starkt gällande. Belysande i detta afseende är den af nykterhetssällskapen i år anordnade undersökningen rörande ställningen till det lokala vetot. Härvid ha öfver ett tusen kommunalstämmor uttalat sig för och blott 63 emot den ifrågasatta af Andra Kammaren antagna reformen. Två städers stadsfullmäktige ha uttalat sig för lokalt veto och stadsfullmäktige i en stad formulerat sitt utlåtande till fordran på totalt rusdrycksförbud. Dessutom har förstnämnda fordran vunnit understöd af nära ett tusen offentliga möten.

Det är således uppenbart, att om statsmakterna här känna sitt ansvar och vilja utöfva ett för den enhetliga utvecklingen gagnande inflytande vid rusdryckshandlingens reglering och afskrifning så-

väl i kommunerna som vidkommande statsverket, så är den af mig begärda utredningen just nu högeligen påkallad att utan dröjsmål påbörjas.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag härmed hemställa,

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte genom en kommitté låta verkställa en allsidig utredning rörande statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens frigörande från deras ekonomiska beroende af från rusdryckshandteringen härflytande medel samt för Riksdagen framlägga resultatet af denna utredning med de förslag, hvartill samma utredning kan föranleda.

Stockholm den 16 februari 1909.

S. H. Kvarnzelius.

I motionen instämma:

<i>M. Sundström.</i>	<i>E. A. Nilson.</i>	<i>Nils Larsson.</i>
<i>L. J. Jansson.</i>	<i>Erik Röing.</i>	<i>J. G. Forsberg.</i>
<i>Arvid Björk.</i>	<i>C. A. Danielsson.</i>	<i>B. P. Ersson.</i>
<i>Frithiof Söderbergh.</i>	<i>Joh. Ström.</i>	<i>Smeds Lars Olsson.</i>
<i>G. Jansson.</i>	<i>D. Persson</i> i Tällberg.	<i>Gottfr. Thavenius.</i>
<i>Olof Jonsson.</i>	<i>Herm. Carlsson.</i>	<i>J. Hellgren.</i>
<i>Johan Olofsson.</i>	<i>C. G. Thor.</i>	<i>Ing. Bergman.</i>
<i>J. E. Cervin.</i>	<i>A. J. Christiernson.</i>	<i>L. J. Carlsson.</i>
<i>Fr. Berglund.</i>	<i>Karl Otto.</i>	<i>Bernt Wilson.</i>
<i>J. Hermelin.</i>	<i>G. Gustafsson.</i>	<i>Knut Kjellberg.</i>
<i>E. Palmstierna.</i>	<i>Oskar Berg.</i>	<i>N. A:son Berg.</i>
<i>Th. Fürst.</i>	<i>A. Thylander.</i>	<i>Rob. Karlsson.</i>
<i>Oscar Forsling.</i>	<i>Ad. Wiklund.</i>	<i>J. Rehn.</i>
<i>J. Lindgren.</i>	<i>Sixten J. Mogren.</i>	<i>P. E. Hedström.</i>

<i>Alfred Stårner.</i>	<i>Joh. Andersson.</i>	<i>Carl Gripenstedt.</i>
<i>B. Eriksson.</i>	<i>Aug. Ifvarson.</i>	<i>Sam. Söderberg.</i>
<i>Linus Lundström.</i>	<i>J. Hasselquist.</i>	<i>Axel Vennersten.</i>
<i>A. Åkerman.</i>	<i>Edvard Wavrinsky.</i>	<i>Curt Wallis.</i>
<i>Fridtjuv Berg.</i>	<i>Ernst Beckman.</i>	<i>Gustaf Kobb.</i>
<i>J. Byström.</i>	<i>Ernst Söderberg.</i>	<i>Sven Linders.</i>
<i>Nils Persson.</i>	<i>O. H. Waldén.</i>	<i>E. C. Kropp.</i>
<i>Rikard Hagberg.</i>	<i>J. A. Jonsson.</i>	<i>K. A. Borg.</i>
<i>Aug. Nilsson.</i>	<i>N. Edv. Lindberg.</i>	<i>Knut A. Tengdahl.</i>
<i>Aug. Larsson.</i>	<i>John Erlansson.</i>	<i>E. A. Leksell.</i>
<i>Ulrik Leander.</i>	<i>K. H. G. von Schéele.</i>	<i>Janne Tynell.</i>
<i>Per N:son Bosson.</i>	<i>L. Gust. Broomé.</i>	<i>Johan Forssell.</i>
<i>Oscar Bogren.</i>	<i>Viktor Larsson.</i>	<i>G. A. Rundgren.</i>
<i>Johan Ericsson.</i>	<i>Jonas Jonsson.</i>	<i>Jakob Pettersson.</i>
<i>P. Olsson</i> <i>i Fläsbro.</i>	<i>Ol. Olsson</i> <i>i See.</i>	<i>Axel Rune.</i>
<i>A. J. Hagström.</i>	<i>F. A. Bäckström.</i>	<i>Alfr. Lundgren.</i>
<i>Fr. E. Ahlfvengren.</i>	<i>Z. Åslund.</i>	<i>C. E. Svensson.</i>
<i>Robert Johansson.</i>		<i>E. F. Hellberg.</i>